

Nikolai Astrup: Vatra o letním slunovratu, před r. 1915. Kode Art Museums of Bergen/Astrup Collection/Savings Bank Foundation DNB.

Autor: Jonathan Jones

*Měl by být tak slavný, jako Edvard Munch, vypadá to ale, že na něj svět zapomněl – až doted'. Astrupovi se dostává první velké výstavy mimo Norsko * ... a jeho vidění skandinávské krajiny je tajuplné a vznešené.*

Skoro jako by měl svět místo jen pro jednoho velkého norského malíře – Nikolai Astrup se narodil roku 1880 a zemřel v roce 1928, zatímco Edvard Munch žil mezi lety 1863 a 1944. Jejich srovnání se nelze vyhnout, oba jsou totiž expresionisté, kteří si brali skutečný svět jako základ, který následně přetvářeli v zářivých, křiklavých barvách. Dokonce sdílejí i oblíbený motiv: zvláštní osvětlení letních večerů, kdy díky teplu dalekého severu všechno působí jako z pohádky nebo nesmírně jasného snu.

Astrupovy malby lidí divoce tančících kolem slunovratových ohňů mají hodně společného s Munchovou sérií *Vlys života*. Jednu zásadní odlišnost zde však nalezneme: Astrup je o mnoho jasnější – nejen barvami, ale také náladou. Jen proto, že je Seveřan, ještě nezbytně nemusí být temný.

Ve skutečnosti tento umělec – jehož styl prokazuje jakousi nahrubo otesanou, dřevorytům podobnou vlastnost (podobně jako, vcelku pochopitelně, jeho dřevoryty) – vlastně vůbec není „moderní.“ Je to tradiční krajinář s lehkým nánosem expresionistického zkreslení. Jeho skutečná síla spočívá ve schopnosti zachytit drama norské krajiny – to idylicky venkovské i to obtížněji popsatelné nadpozemské.

Nikolai Astrup: Noc nad mokřinou s blatouchy, kolem r.1915. Foto: Dag Fosse/Kode Art Museums of Bergen.

A právě kvůli jemnosti Astrupova díla – lásce k přírodě a idylickému zpodobnění venkovského života – jej v rodném Norsku nepochybně tak milují. Dnes se ale stal dalším kamenem v mozaice rozšiřujícího se povědomí o skandinávském umění mimo Skandinávii. Tato výstava přichází po jiné **fascinující výstavě** [londýnské] Národní galerie z minulé zimy, zaměřené na norského krajináře 19. století **Pedera Balkeho**. Astrup pak dokazuje, že **Balkeho** romantismus byl přítomen i v Norsku století dvacátého.

V Norsku 20. století byl romantismus stále živý... Nikolai Astrup: Rebarbora, 1911. Foto: Dag Fosse/Kode Art Museums of Bergen/Astrup Collection/Savings Bank Foundation DNB.

Za další „objevy“ skandinávských umělců britskými galeriemi lze považovat dva dánské malíře: Christena Købkeho a Vilhelma Hammershøiho.

Zajímaví jsou všichni – Balke, Købke i Hammershøi, ale jen jeden z nich – Hammershøi – vstoupil do povědomí britské veřejnosti. Je tajemný, melancholický a znepokojivý – tedy všechno to, co od severského umělce očekáváme.

Nikolai Astrup: Březnové ráno. Foto: Dag Fosse/KODE.

Stejně jako vyžadujeme od skandinávských detektivek temnou atmosféru, skandinávské umění chceme silné a vizionářské. Astrup se nám k uspokojení této žádosti jako umělec jeví pravděpodobně příliš šťastný. Je skvělý, ale **Most** nenahradí.

Poznámka:

* Výstava Nikolai Astrup: *Painting Norway* se konala v Dulwich Picture Gallery v období 5. února – 15. května 2016.

Článek Jonathana Jonese Nikolai Astrup: the lost artist of Norway vyšel v novinách *The Guardian* 30. prosince 2015.